

Thông tin, thống kê khoa học và công nghệ: THỰC TRẠNG VÀ ĐỊNH HƯỚNG

ThS Đào Mạnh Thắng

Cục Thông tin Khoa học và Công nghệ Quốc gia, Bộ Khoa học và Công nghệ

Thông tin, thống kê khoa học và công nghệ (KH&CN) đã và đang được nhìn nhận là một trong những yếu tố hàng đầu phục vụ phát triển kinh tế tri thức. Trong điều kiện Cách mạng KH&CN đang diễn ra với quy mô rộng lớn, KH&CN ngày càng trở thành lực lượng sản xuất trực tiếp của xã hội thì thông tin KH&CN đang trở thành nguồn lực quan trọng không thể thiếu trong xã hội hiện đại.

Hiện trạng hoạt động thông tin, thống kê KH&CN

Hiện nay, phát triển và nâng cao chất lượng của hệ thống thông tin KH&CN quốc gia theo hướng chuyển đổi số là một trong những định hướng trọng tâm phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo được khẳng định tại Chiến lược phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo đến năm 2030¹, đáp ứng yêu cầu mới của Chiến lược phát triển Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số giai đoạn 2021-2025, định hướng đến năm 2030².

Đến thời điểm này, hoạt động thông tin, thống kê KH&CN đã có được hành lang pháp lý đáp ứng yêu cầu cấp thiết của thực tiễn hoạt động quản lý nhà nước về thông tin, thống kê KH&CN, tạo điều kiện thuận lợi nhất cho các tổ chức, cá nhân tham gia hoạt động này. Thông tư số 01/2021/TT-KHCN ngày 01/3/2021 của Bộ trưởng Bộ KH&CN hướng dẫn chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của cơ quan chuyên môn về KH&CN thuộc UBND cấp

tỉnh, cấp huyện đã quy định về đơn vị sự nghiệp công lập thực hiện chức năng thông tin và thống kê khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo trực thuộc sở KH&CN. Thông tư số 06/2022/TT-BKHCN ngày 31/5/2022 của Bộ trưởng Bộ KH&CN ban hành định mức kinh tế - kỹ thuật các dịch vụ sự nghiệp công sử dụng ngân sách nhà nước trong lĩnh vực thông tin, thống kê, thư viện KH&CN.

Xác định được tầm quan trọng của công tác quản lý nhà nước về hoạt động thông tin, thống kê KH&CN, các tổ chức thực hiện chức năng đầu mối thông tin KH&CN cấp bộ, cấp tỉnh đã nghiêm túc triển khai thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật về hoạt động này. Ngoài việc tổ chức hội nghị, hội thảo quán triệt và hướng dẫn thực hiện các văn bản pháp luật về thông tin, thống kê KH&CN cho các đối tượng thực hiện, một số đơn vị đã chủ động cụ thể hóa các văn bản để tạo được cơ sở thuận lợi triển khai công tác như Bộ Quốc phòng, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn, Bộ Tư pháp, Ngân hàng Nhà nước Việt Nam... Việc có một hành lang pháp lý đầy đủ, toàn diện sẽ bảo đảm cho hoạt động thông tin KH&CN phát triển nhanh, đúng

hướng và hiệu quả, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, phù hợp với tiến trình hội nhập quốc tế, đáp ứng yêu cầu phục vụ hoạt động nghiên cứu - đào tạo, phát triển kinh tế - xã hội.

Qua 8 năm triển khai, tổ chức thực hiện chức năng đầu mối thông tin KH&CN tại các bộ/ngành không thay đổi, song tại địa phương đã có sự sắp xếp lại về cơ cấu tổ chức sau khi thực hiện Nghị quyết số 19-NQ/TW Hội nghị lần thứ VI Ban chấp hành Trung ương khóa XII. Chức năng thông tin, thống kê KH&CN được giao cho 10 phòng quản lý và 50/63 đơn vị sự nghiệp. Nhiều địa phương giảm số lượng đơn vị sự nghiệp trực thuộc sở nên đã sáp nhập, hợp nhất các đơn vị gồm cả thông tin, thống kê KH&CN, ứng dụng KH&CN, tiêu chuẩn đo lường chất lượng với 22 tên gọi khác nhau, trong đó chủ yếu là Trung tâm Thông tin và Ứng dụng KH&CN. Ngoài ra, còn có một số tổ chức thông tin KH&CN trực thuộc trường đại học, liên hiệp hội, doanh nghiệp...

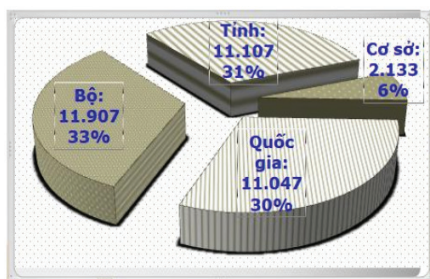
Trong thời gian qua, nhằm đẩy mạnh công tác quản lý nhà nước về thông tin, thống kê KH&CN, Cục Thông tin KH&CN Quốc gia với vai trò là tổ chức thực hiện chức

¹Quyết định số 569/QĐ-TTg ngày 11/05/2022 của Thủ tướng Chính phủ.

²Quyết định số 942/QĐ-TTg ngày 15/06/2021 của Thủ tướng Chính phủ.

Diễn đàn Khoa học và Công nghệ

năng đầu mối thông tin KH&CN cấp quốc gia luôn chú trọng việc xây dựng, hoàn thiện và hướng dẫn triển khai hành lang pháp lý về thông tin, thống kê KH&CN; hỗ trợ các tổ chức thực hiện chức năng đầu mối thông tin KH&CN các cấp thực hiện những quy định về thu thập, đăng ký, lưu giữ và công bố thông tin về nhiệm vụ KH&CN, chia sẻ nguồn lực thông tin KH&CN, triển khai chế độ báo cáo thống kê ngành KH&CN, các cuộc điều tra thống kê KH&CN; phối hợp với các đơn vị có liên quan thuộc Bộ tổ chức các khóa bồi dưỡng, tập huấn về thông tin, thống kê KH&CN; đẩy mạnh sự phối hợp, gắn kết về chuyên môn, nghiệp vụ trong toàn mạng lưới; tiến hành thanh tra, kiểm tra công tác thông tin, lưu trữ, báo cáo, thống kê KH&CN tại các bộ/ngành và địa phương (biểu đồ 1).

Biểu đồ 1. Số liệu báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ KH&CN được lưu giữ tại Cục Thông tin KH&CN Quốc gia.

Tại địa phương, một số tỉnh đã cụ thể hóa các văn bản về thông tin, thống kê KH&CN để triển khai trong toàn địa bàn như văn bản về thu thập, đăng ký, lưu giữ và công bố thông tin về nhiệm vụ KH&CN, đồng thời phối hợp với Cục Thông tin KH&CN quốc gia tổ chức các khóa bồi dưỡng, tập huấn về thông tin, thống kê KH&CN.

Một số tồn tại

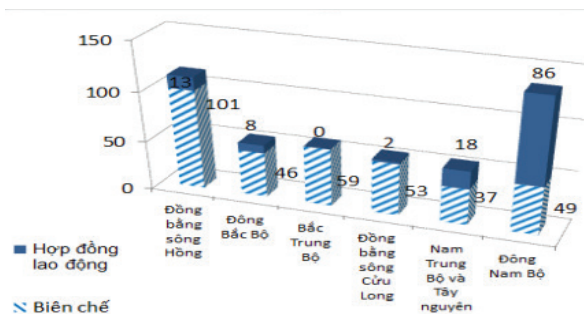
Trong thời gian qua, được sự quan tâm chỉ đạo của lãnh đạo Chính phủ, Bộ KH&CN, các bộ/

ngành và địa phương, hoạt động thông tin, thống kê KH&CN đã có những đóng góp quan trọng trong quá trình quản lý, chỉ đạo, điều hành, hoạch định chính sách, hoạt động nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ, tăng cường tiềm lực KH&CN, khởi nghiệp đổi mới sáng tạo. Vai trò vị trí của thông tin, thống kê KH&CN từng bước được khẳng định, nhiều nội dung đã được cụ thể hóa bằng các văn bản quy phạm pháp luật, được đưa vào các văn bản quan trọng của Đảng, Nhà nước. Mạng lưới tổ chức hoạt động thông tin, thống kê KH&CN trong cả nước đã có sự gắn kết trong quá trình triển khai xuyên suốt trong toàn mạng lưới. Công tác phục vụ thông tin, đặc biệt là phục vụ lãnh đạo, nghiên cứu và đào tạo, doanh nghiệp tiếp tục được chú trọng; nâng cao chất lượng cả về nội dung và hình thức. Công tác thống kê KH&CN ngày càng được quan tâm, đa số các tổ chức đã nhận thức rõ được yếu tố quan trọng của thông tin thống kê nên số liệu cập nhật tương đối đầy đủ, chính xác theo quy định.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, hoạt động thông tin, thống kê KH&CN cũng còn một số tồn tại và hạn chế nhất định. Việc sáp nhập các tổ chức thực hiện chức năng thông tin, thống kê KH&CN tại địa phương theo Nghị quyết số 19-NQ/TW đã ảnh hưởng không ít đến việc phối hợp triển khai nhiệm vụ. Tại một số đơn vị,

nhiệm vụ thông tin và thống kê KH&CN không thống nhất trong một đầu mối nên việc phối hợp theo ngành dọc khá bất cập. Đơn vị quản lý nhiệm vụ KH&CN và đơn vị cập nhật thông tin nhiệm vụ KH&CN vào cơ sở dữ liệu (CSDL) quốc gia khác nhau nên việc cung cấp thông tin nhiệm vụ KH&CN để thực hiện cập nhật vào CSDL quốc gia về KH&CN còn chậm trễ. Các tổ chức thực hiện chức năng đầu mối thông tin KH&CN gặp khó khăn trong việc thực hiện xây dựng phương án tự chủ theo Nghị định 60/2021/NĐ-CP và xây dựng nhiệm vụ thường xuyên hàng năm khi chưa có khung giá, giá dịch vụ áp dụng cho các đối tượng thụ hưởng dịch vụ sự nghiệp công sử dụng ngân sách nhà nước, để triển khai quy định về định mức kinh tế - kỹ thuật cho các dịch vụ thông tin, thống kê, thư viện KH&CN.

Nhân lực làm công tác thông tin, thống kê KH&CN còn thiếu, nhiều nhân lực chưa được đào tạo đúng chuyên ngành (xem biểu đồ 2). Ngân sách nhà nước cấp cho hoạt động thông tin, thống kê còn khiêm tốn, đặc biệt hầu như không có kinh phí dành cho công tác phát triển nguồn tin KH&CN, nhất là nguồn tin KH&CN nước ngoài và hoạt động thống kê KH&CN. Một số đơn vị chưa thực sự quan tâm đúng mức đến hoạt động thông tin, thống kê KH&CN. Cơ sở vật chất, trang thiết bị kỹ thuật phục vụ hoạt động thông tin, thống kê

Biểu đồ 2. Số nhân lực thông tin, thống kê KH&CN tại địa phương.

KH&CN còn thiếu thốn, chưa được đầu tư kịp thời. Một số đơn vị chưa nhận thức được thống kê KH&CN là nhiệm vụ quan trọng đối với ngành KH&CN nói riêng và sự phát triển kinh tế - xã hội nói chung, nên hoạt động báo cáo thống kê KH&CN phối hợp chưa tốt, nộp báo cáo chậm, chưa cung cấp thông tin đầy đủ và chính xác.

Phương hướng, nhiệm vụ trong thời gian tới

Tiếp tục triển khai thực hiện định hướng phát triển công tác thông tin, thống kê KH&CN là một bộ phận cấu thành của Chiến lược phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo đến năm 2030. Trong thời gian tới, công tác thông tin, thống kê KH&CN cần tập trung thực hiện các nhiệm vụ trọng tâm sau:

Một là, tiếp tục hoàn thiện hành lang pháp lý về thông tin, thống kê KH&CN. Hướng dẫn triển khai các văn bản về thông tin, thống kê KH&CN tới các tổ chức đầu mối thông tin của các bộ/ngành và địa phương, các tổ chức KH&CN trong cả nước.

Hai là, kiện toàn tổ chức và hoạt động của các tổ chức thông tin, thống kê KH&CN đầu mối ở các bộ/ngành và địa phương. Nâng cao năng lực cho các tổ chức thực hiện chức năng đầu mối thông tin KH&CN tại các bộ/ngành và địa phương. Tăng cường tổ chức tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ thông tin, thống kê KH&CN về kỹ năng xử lý thông tin, mô tả, khai thác phần mềm, thống kê KH&CN cho các cán bộ thông tin, thống kê trên toàn quốc.

Ba là, đẩy mạnh chuyển đổi số hoạt động thông tin, thống kê KH&CN: ứng dụng công nghệ thông tin, tham gia tích cực vào các hợp phần được phân công và phân cấp trong việc xây dựng

và phát triển CSDL quốc gia về KH&CN. Xây dựng và phát triển CSDL KH&CN đặc thù tại các bộ/ngành và địa phương, bảo đảm kết nối liên thông, chia sẻ dữ liệu giữa các hệ thống CSDL về KH&CN với CSDL quốc gia về KH&CN và CSDL quốc gia về dân cư, đáp ứng tinh thần của Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số và Chiến lược phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo đến năm 2030, góp phần công khai, minh bạch hoạt động KH&CN. Phát triển tiềm lực thông tin KH&CN: bổ sung, phát triển toàn diện các nguồn tin KH&CN, đảm bảo đáp ứng đầy đủ nhu cầu thông tin cho nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ và đổi mới sáng tạo.

Bốn là, nâng cao chất lượng và hiệu quả cung ứng dịch vụ thông tin, thống kê KH&CN, đặc biệt là đảm bảo tính chính xác, trung thực, khách quan, đầy đủ và kịp thời của thông tin theo yêu cầu của các tổ chức và cá nhân. Công tác xử lý thông tin cần chuyển hướng để tạo ra các sản phẩm thông tin có giá trị gia tăng cao, cung cấp cho công tác hoạch định chiến lược, chính sách phát triển khoa học, công nghệ và kinh tế - xã hội; cung cấp thông tin phục vụ doanh nghiệp, đặc biệt là doanh nghiệp khởi nghiệp đổi mới sáng tạo; góp phần cải thiện môi trường kinh doanh, hỗ trợ doanh nghiệp nâng cao năng lực công nghệ, phát triển các giải pháp, quy trình công nghệ và sản phẩm mới, sẵn sàng nắm bắt cơ hội cũng như đối mặt với các thách thức của Cách mạng công nghiệp lần thứ 4.

Năm là, tổ chức thực hiện nghiêm túc chế độ báo cáo, thống kê ngành KH&CN và các cuộc điều tra thống kê về KH&CN tại các bộ/ngành và địa phương. Tiếp tục chú trọng ứng dụng công nghệ thông tin trong công tác thống kê,

hoàn thiện hệ thống cho phép thu thập, tổng hợp, xử lý số liệu thống kê các lĩnh vực chuyên ngành; xây dựng, nâng cấp các phần mềm quản lý theo lĩnh vực để có thể trích xuất dữ liệu kịp thời theo yêu cầu. Cập nhật được số liệu thông tin thống kê chính xác, đầy đủ phục vụ công tác chỉ đạo, điều hành và là một trong những cơ sở quan trọng để phân tích, đánh giá vai trò của ngành KH&CN trong phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh.

Sáu là, tăng cường hoạt động thông tin giao dịch công nghệ, kết nối cung cầu, phổ biến thông tin công nghệ, tư vấn thông tin công nghệ nhằm đẩy mạnh giao dịch thương mại về công nghệ, thiết bị và sản phẩm KH&CN mới phục vụ phát triển kinh tế - xã hội

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chính phủ (2022), *Quyết định số 569/QĐ-TTg, ngày 11/5/2022 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Chiến lược phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo đến năm 2030.*
2. Chính phủ (2021), *Quyết định số 942/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ Phê duyệt Chiến lược phát triển Chính phủ điện tử hướng tới Chính phủ số giai đoạn 2021 - 2025, định hướng đến năm 2030.*
3. Bộ KH&CN (2021), *Thông tư số 01/2021/TT-BKH&CN của Bộ KH&CN Hướng dẫn chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan chuyên môn về KH&CN thuộc Ủy ban nhân dân cấp tỉnh, cấp huyện.*
4. Bộ KH&CN (2022), *Thông tư số 06/2022/TT-BKH&CN ngày 31/05/2022 của Bộ KH&CN ban hành định mức kinh tế - kỹ thuật các dịch vụ sự nghiệp công sử dụng ngân sách nhà nước trong lĩnh vực thông tin, thống kê, thư viện KH&CN.*